

RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN

VUOSIKERTOMUS 2020

Sisällys

1. JOHDANTO	1
2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ	1
3. RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN – AMMATILLISTA APUASEKSUAALIRIKOKSEN KOHDANNEILLE	2
3.1. Asiakaskäynnit	2
3.2. Kriisipuhelinpäivystys	3
3.3. Seksuaalineuvonta.....	3
3.4. Nettiauttamispalvelu Nettitukinainen.fi	4
3.5. Kriisiryhmät.....	5
3.6. Juristipäivystys.....	6
3.7. Kriisiasiakkaiden oikeudellinen neuvonta	7
3.8. Oikeudelliset toimeksiannot.....	7
3.9. Ammattilaisten oikeudelliset konsultaatiot	8
3.10. Edunvalvonta.....	8
4. KOULUTUKSET.....	8
5. VAIKUTTAMISTYÖ	9
6. KEHITTÄMISTYÖ RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAISESSA	11
7. TOIMINNAN EDELLYTYKSET	11
7.1. Talous.....	12
7.2. Henkilökunta.....	12
TUNNUSLUVUT.....	13
Ensipuhelut	13
Asiakaskäynnit 2020.....	13
LIITE. MEDIANÄKYVYYS	15

1. JOHDANTO

Tukinainen ry:n tarkoitus on seksuaalisen hyväksikäytön ja väkivallan kohteeksi joutuneiden ja heidän läheistensä auttaminen, neuvonta, opastus ja tukeminen. Tarkoituksena on edistää uhrien aseman parantamiseen tähtääviä yhteiskunnallisia toimia, jotta nämä seksuaalisen väkivallan uhrin tulisivat paremmin kohdatuiksi eri auttamisjärjestelmissä sekä oikeusprosessin aikana. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys ylläpitää valtakunnallisesti toimivaa Raiskauskriisikeskus Tukinaista, joka tarjoaa voittoa tavoittelematta kriisi- ja oikeusapua ja tukea, neuvonta-, ohjaus- ja kuntoutuspalveluita sekä konsultaatiota ja koulutusta.

Raiskauskriisikeskuksen toimipisteet sijaitsevat Helsingissä, Jyväskylässä ja Rovaniemellä.

Tukinainen ry:n työ on järjestölähtöistä auttamistyötä, joka täydentää julkisia palveluja.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen on toiminut vuodesta 1993 ainoana seksuaalirikosten uhrien edunvalvontajärjestönä Suomessa tarjoten sekä oikeudellista apua että kriisiapua seksuaalisen väkivallan ja/tai hyväksikäytön uhreille valtakunnallisesti. Tukinainen ry:n työssä noudatetaan toimintaan osallistuvien eri ammattikuntien ammattieettisiä sääntöjä, jotka löytyvät yhdistyksen kotisivuilta.

Tukinainen ry:n toimintaa ohjaavia arvot ovat:

- Ammatillisuus
- Luottamuksellisuus
- Maksuttomuus
- Uhrilähtöisyys

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuosi 2020 oli poikkeuksellinen koronapandemian vuoksi, mikä aiheutti työn siirtymisen asiakastyössä pääosin etäyhteydellä tehtävään auttamis- ja neuvontatyöhön. Raiskauskriisikeskus Tukinainen oli myös aktiivisesti mukana seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskevassa keskustelussa. Yhdistyksen toiminnan rahoituksen jatkuminen aiheutti huolta päärahoittajana toimivan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA:n) ilmoittaessa Veikkausvarojen radikaalista vähenemisestä tulevana vuosina. Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimi erilaisissa yhteistyöverkostoissa ja työryhmissä tavoitteenaan edistää seksuaalirikosten uhrien asemaa yhteiskunnassa.

3. RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAINEN – AMMATILLISTA APUA SEKSUAALIRIKOKSEN KOHDANNEILLE

Raiskauskriisikeskus Tukinainen toimii valtakunnallisesti. Raiskauskriisikeskus Tukinainen päätoimipiste sijaitsee Helsingissä ja sivutoimipisteet Jyväskylässä sekä Rovaniemellä.

Raiskauskriisikeskus Tukinainessa tehty työ vuonna 2020:

3.1. Asiakaskäynnit

Kriisikäynnit jatkuivat maaliskuulle normaalisti lähityöskentelynä, mutta Covid 19 -pandemian vuoksi Valtioneuvoston, Terveyden- ja Hyvinvoinnin laitoksen sekä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin suosituksista kriisikäynnit Helsingissä siirtyivät 16.3.2020 lukien toteutettavaksi pääosin puhelimitse, TEAMS-etäyhteydellä ja Rovaniemen toimipisteessä myös VIRTU-kuvapuhelimen välityksellä. Jyväskylän ja Rovaniemen aluetoimipisteissä noudatettiin alueellisia koronasuosituksia ja kulloinkin vallitsevan tautitilanteen perusteella voitiin kriisikäyntejä toteuttaa myös hybridimallilla eli etäyhteydellä sekä lähityönä.

Akuutteja kriisikäyntejä tarjottiin ensisijaisesti yhteydenottajille, joiden tilanne edellytti kriisiavun lisäksi oikeudellista neuvontaa, tukihenkilöä poliisikuuluisteluun ja oikeudenkäyntiin sekä tukea oikeudenkäyntiavustajan etsimisessä.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen akuutisti seksuaaliväkivaltaa kohdanneille tarkoitetut kriisivastaanottoajat perjantaisin jatkuivat toimintavuonna 2020. Kriisiapua tarvitsevalle seksuaalirikoksen uhrille voitiin tarjota henkilökohtainen kriisiaika koronapandemiatilanteen niin edellyttäessä joko puhelimitse tai videopuhelimen välityksellä jo yhteydenottoa seuranneena perjantaina. Kriisitapaamisten yhteydessä hänelle tarjottiin mahdollisuus juristin konsultaatioon, ohjaukseen ja neuvontaan.

Toimintavuoden aikana otti yhteyttä ja teki ajanvarauksen yhteensä 91 (v. 2019 yht.56) henkilöä, joiden seksuaaliväkivaltakokemuksesta oli alle kolme kuukautta. Noin yhden tunnin mittaisille kriisikäynneille heistä tuli 75 (v.2019 41) henkilöä, eli 82 % ajanvarauksen tehneistä henkilöistä. Akuuttikriisikäyntejä kertyi yhteensä 324 (v.2019 yht. 166) käyntimäärien keskiarvon ollessa 4 käyntiä asiakasta kohden kuten myös edellisenäkin vuonna 2019.

Akuutisti seksuaaliväkivaltaa kokeneiden kriisiasiakkaiden määrä kasvoi toimintavuonna 2020 edellisestä vuodesta 60 % ja akuuttikriisikäyntien määrä 52 %.

Toimintavuoden aikana kriisikäynneillä painottui edellisen vuoden tapaan asiakasryhmä, jonka seksuaaliväkivaltakokemuksesta oli jo pidempi aika, vuosia tai jopa vuosikymmeniä. Ei-akuutteja yhteydenottoja ja ajanvarauksia tuli yhteensä 243 (v.2019 yht.210) henkilöltä, joista noin yhden tunnin pituisille kriisikäynneille tuli 238 Henkilöä (v. 2019 yht.183). Kriisikäyntejä tällä asiakasryhmällä kertyi yhteensä 1530 (v.2019 yht. 868) käyntien keskiarvon ollessa yhteensä 6,4 käyntiä /asiakas (v. 2019 yht. 4,7). Aikaisemmassa elämänvaiheessa, lapsuudessa tai nuoruudessa seksuaaliväkivaltaa kokeneiden asiakkaiden määrä nousi edellisestä vuodesta 77 % ja kriisikäyntien määrä nousi 57 prosentilla.

3.2. Kriisipuhelinpäivystys

Kriisipuhelin päivysti toimintavuonna edelleen maanantaista torstaihin 9.00-15.00 välisenä aikana. Lauantaisin ja sunnuntaisin kriisipäivystys vastasi klo 15.00-21.00. Arkisin kriisipuhelin oli kriisityöntekijöiden vastuulla, viikonloppuisin kriisipuhelimessa päivysti kahdeksan kriisipäivystäjää.

Ensisoitot kriisipuhelimeen lisääntyivät hieman. Toimintavuoden aikana ensimmäistä kertaa kriisipuhelimeen kertoi soittavansa yhteensä 451 (v. 2019 yht.442) henkilöä. Toimintavuoden aikana kaikkien yhteydenottojen määrät kriisipuhelimeen vähenivät edellisestä vuodesta, mutta puheluihin käytetty aika lisääntyi. Keskimäärin puhelujen pituus oli noin 45 minuuttia soittajaa kohden kun se aikaisemmin jäi tyypillisesti noin puoleen tuntiin. Kriisipuhelimessa vastattiin yhteensä 1292 puheluun (v. 2019 yht.1812 puhelua). Tarkemmat tiedot kriisipäivystyspuheluista ilmenevät toimintakertomuksen erillisestä liitteestä.

Viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden konsultaatiopuhelut keskitettiin torstaipäivystyksen yhteyteen. Konsultaatiopuheluihin vastattiin kuitenkin myös muina päivystyspäivinä. Toimintavuoden aikana vastattiin yhteensä 210 konsultaatiopuheluun.

3.3. Seksuaalineuvonta

Kriisityön asiakkailta oli edelleen mahdollisuus erillisiin tapaamisiin seksuaalineuvojan vastaanotolla. Seksuaalineuvonta tarjoaa seksuaalista väkivaltaa tai hyväksikäyttöä kokeneille mahdollisuuden käsitellä seksuaalisuuteen, parisuhteeseen ja läheisyyteen liittyviä kysymyksiä seksuaalineuvonta- ja seksuaaliterapiakäynneillä. Seksuaalinen väkivalta vaikuttaa lähes poikkeuksetta kokijansa

kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin ja erityisesti elämänlaatuun, jonka merkittävä osa seksuaalinen toimintakyky on. Seksuaalisuuteen liittyvät kysymykset eivät useinkaan nouse käsittelyyn kesken akuutin kriisitilanteen, vaan vasta jälkikäteen, kun elämä ja vointi ovat vakautuneet.

Seksuaalineuvontakäynneille on mahdollista tulla myös kumppanin kanssa.

Yhden tunnin mittaisilla seksuaalineuvontakäynneillä kävi toimintavuoden aikana yhteensä yhdeksän kriisiasiakasta. Käyntejä kertyi yhteensä 32, käyntien keskiarvon ollessa 3,5 käyntiä/ asiakas

3.4. Nettiauttamispalvelu Nettitukinainen.fi

Seksuaaliväkivalta kokeneiden, heidän läheistensä sekä ammattiauttajien oli edelleen mahdollista saada ohjausta, neuvontaa ja tukea myös internetin välityksellä. Kriisityön osalta päävastuu nettityöstä oli toimintavuoden aikana sovittu sekä Helsingin että Rovaniemen toimipisteille. Nettitukinainen tarjoaa matalalla kynnyksellä ohjausta ja neuvontaa seksuaaliväkivaltaa kohdanneille netin välityksellä. Yhteydenotot Nettitukinaiseen koostuvat moninaisista seksuaaliväkivallan ja hyväksikäytön kysymyksistä. Myös lähisuhdeväkivallan sekä muun kaltoinkohtelun kysymyksissä otettiin yhteyttä. Niin ikään seksuaalisen itsemääräämisoikeuden rajakysymykset sekä kokemuksiin liittyvät oikeudelliset kysymykset mietityttävät monia. Yhteyttä otetaan niin vastikään tapahtuneissa väkivaltakokemuksissa kuin vuosia sitten tapahtuneissa. Yhteydenottajan sukupuoli ei useinkaan käy ilmi viesteistä. Nettitukinainen tarjosi ohjausta ja neuvontaa kotimaan rajojen sisällä, mutta usein myös ulkomailla asuville Suomen kansalaisille Nettitukinainen tarjosi luontevan kanavan yhteydenotolla omalla äidinkielellä. Nettitukinaisen asiointikielenä oli pääosin suomi, mutta viestejä vaihdettiin myös englanniksi.

Nettitukinainen.fi-palveluun yhteyttä ottaneiden määrä kasvoi 87 %:a ja viestien kokonaismäärä 70 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Toimintavuonna 2020 Nettitukinainen.fi – palveluun kirjautui 275 (v.2019:240) uutta käyttäjää, joista 208 (v.2019 :161) kirjoitti viestin. 67 henkilöä kirjautuneesta yhteydenottajasta ei kirjoittanut viestiä. Asiakkailta tulleita viestejä oli 332 (v.2019: 241) joihin liittyen lähetettiin 354 vastausta (v.2019: 239) Yhteensä viestinvaihtoa kertyi 686 (v. 2019: 480) viestin verran.

Yhteydenottajista oli 180 uhreja, muut yhteyttä ottaneet olivat henkilöitä uhrin lähipiiristä,

ammattiauttajia ja muusta syystä ohjausta tai neuvontaa tarvitsevia.

Juristi vastasi 63 henkilölle Nettitukinainen.fi -palvelussa. Viesteissä käsiteltiin pääsääntöisesti oikeusprosessia, rikosilmoituksen tekemistä tai rikosten vanhentumisaikoja. Joissakin tapauksissa oikean arvion antaminen edellytti yksityiskohtaisempia tietoja tapahtuneesta, minkä vuoksi henkilö ohjattiin soittamaan juristipäivystykseen oikeusturvan varmistamiseksi. Juristi myös vastasi nettipalveluun jätettyihin soittopyyntöihin.

3.5. Kriisiryhmät

Seksuaalirikosten uhreille suunnattu ryhmämuotoinen työskentely jatkui pienimuotoisesti edelleen vaikka koronapandemian vuoksi keväälle 2020 suunniteltuja ryhmiä jouduttiinkin perumaan tai siirtämään myöhemmin toteutettaviksi.

Syksyllä 2020 Helsingissä toteutettiin yksi lapsena tai nuorena seksuaaliväkivaltaa kokeneille naisille suunnattu ryhmä, joka toteutettiin TEAMS-sovelluksella. Ryhmä käsitti 10 ryhmäkertaa lokamarraskuussa. Ryhmän ohjaajina toimivat psykoterapeutti Marja Sieranoja ja psykoterapeutti Tuula Stenroth. Ryhmään osallistui viisi asiakasta.

Jyväskylän aluetoimipisteessä syyskuussa 2019 lapsuudessa seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneiden naisten voimavarakeskeinen ryhmä jatkui vielä kevätkaudella. Ryhmä oli traumafokusoitu ja suljettu ryhmä, jonka tavoitteena oli vertaistuen keinoin lisätä ryhmäläisten voimavaroja ja vähentää lapsuudessa koetun seksuaaliväkivallan haittoja osallistujien elämässä. Ryhmäkerrat ja -keskustelut rakentuivat erilaisten teemojen ympärille. Ryhmässä käsiteltyjä teemoja ovat olleet: seksuaaliväkivallan merkitykset ja oireet, voimakkaat tunteet, omat rajat, ihmissuhteet, naiseus- ja seksuaalisuus, selviytymistä tukevat voimavarat, itsemyötätunto.

Ryhmäkertoja oli vuoden 2020 aikana yhteensä neljä. Ryhmään osallistui kuusi lapsuudessaan seksuaalista hyväksikäyttöä kokenutta nuorta naista. Ryhmän ohjaajina toimivat Jyväskylän aluetoimipisteen työntekijät: Vastaava kriisityöntekijä, psykologi Sanna Virsu ja kriisityöntekijä, seksuaaliterapeutti Anne Kurkinen.

Joulukuussa 2020 Rovaniemen aluetoimipisteessä käynnistyi Tanssiliiketerapiaryhmä. Ryhmän tavoitteena oli tulla tutuksi oman kehon kanssa, mieltä ja tietoisuutta unohtamatta. Ryhmässä Ryhmässä opittiin menetelmiä oman kehon rauhoittamiseen siten, että pysyttelemine tässä ja nyt mahdollistuisi myös kotikonstein. Keinoina käytettiin tanssi-liiketerapiaharjoitteita, niin liikkeen,

kuvan kuin rentoutumisenkin keinoin. Ryhmä tarjosi myös vertaistukea. Ryhmään osallistuminen ei vaatinut aikaisempaa kokemusta tanssiliiketerapiasta eikä osallistujan tarvinnut osata tanssia.

Joulukuussa ryhmä ehti kokoontua kaksi kertaa jatkuen kevätkaudelle 2021. Ryhmään osallistui viisi naista. Ryhmän ohjaajana toimi tanssitieteen maisteri, tanssiliiketerapeutti Outi Kallas.

3.6. Juristipäivystys

Juristipäivystys päivysti neljänä päivänä viikossa koko vuoden 2020. Alun perin päivystystä oli 12 h/vko, mutta päivystysaikaa pidennettiin koronapandemian jatkuttua ja vaativien asiakaskontaktien lisääntyttyä. Päivystystä oli siten 1.9.2020 alkaen 20 h/vko loppuvuoden ajan. Päivystyksessä toimi STEA-rahoituksella kaksi lakimiestä, joista toinen määräaikaisesti 1.7.- 31.12.2020 välisenä aikana.

Puhelujen määrä kasvoi edellisestä vuodesta. Ensisoittoja kirjattiin yhteensä 284 kpl (vuonna 2019: 259 kpl). Yhteensä soittoja oli lähes 400.

Koska rahoitus salli toisen, määräaikaisen päivystäjän palkkaamisen, päivystyksessä pystyttiin vastaamaan aiempaa useampiin yhteydenottoihin ja käymään useampia keskusteluja myös samojen soittajien kanssa. Useimmiten soittaja oli uhri itse, mutta myös ammattiauttajat, viranomaiset, huoltajat, vanhemmat ja ystävät ottivat yhteyttä uhrin asiassa. Yleisimmät soiton syyt olivat raiskaus tai lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Seksuaalista hyväksikäyttöä pohdittiin erityisesti nuorten opiskelijoiden kanssa. Sosiaalisen median vaikutus seksuaalirikoksiin oli selkeästi nähtävissä. Noin joka viides yhteydenotto koski tekoa, jossa tekijä oli internet-tuttavuus tai sosiaalisella medially oli ollut vaikutusta rikostapahtumaan.

Useimmat soittajat olivat naisia tai asia koski naissukupuolista uhria. Päivystys on kuitenkin tavoittanut myös miehiä ja muun sukupuolisia uhreja. Uhrien ikäjakaumassa korostuivat nuoret aikuiset, mutta päivystys palveli silti lähes kaikkia ikäryhmiä. Suuri osa yhteydenotoista koski johonkin erityisryhmään kuuluvaa uhria (uhri haavoittuvassa asemassa kuten alaikäinen tekoheikellä, nuori, mielenterveyskuntoutuja, kehitysvammainen, maahanmuuttaja, pitkään jatkuneen lähisuhdeväkivallan uhri). Monessa tapauksessa seksuaalirikos oli voinut tapahtua jo vuosia aiemmin. Lapsuudessa koettu seksuaalinen väkivalta oli kysymyksessä yli kolmanneksessa tapauksista. Useimmiten teko oli luokiteltavissa törkeäksi lapsen seksuaaliseksi hyväksikäytöksi tekijän valta- ja luottamusaseman kuten vanhemmuuden vuoksi. Tekijän valta-asemasta keskusteltiin myös raiskausten yhteydessä.

Lähisuhdeväkivallan osalta yhteistyö turvakotien kanssa jatkui vuonna 2020. Jotkut juristipäivystykseen soittaneista henkilöistä olivat soittohetkellä tai olivat aiemmin olleet turvakodin asiakkaita. Ammattiauttajien kuten terapeuttien, maahanmuuttajien kanssa työskentelevien ammattilaisten, lastensuojeluviranomaisten tai muissa järjestöissä haavoittuvia uhreja kohtaavien ohjaajien konsultaatiot olivat mahdollisia myös päivystysajan ulkopuolella.

3.7. Kriisiasiakkaiden oikeudellinen neuvonta

Asiakastapaamisia vuoden 2020 aikana juristilla oli yhteensä 92, joista suurin osa (72) liittyi Tukinaisen kriisiasiakkaiden neuvontaan ja osa oppilaitosten, sosiaalityöntekijän, terveysviranomaisten tai yhteistyöjärjestön kanssa sovittuihin tapaamisiin. Erityisen haavoittuvien uhrien kohdalla korostui kasvokkain tapaamisen merkitys oikeusneuvonnassa, joten koronarajoituksista huolimatta juristi on tavannut joitain asiakkaita henkilökohtaisesti toimistolla myös kesän ja syksyn aikana. Useimmiten kysymys on silloin ollut tapahtumien arvioinnista ja todisteiden kartoittamisesta, avustamisesta yhteydenottamisessa poliisiin ja oikeusavustajan hankkimisesta poliisikuulusteluun. Tapaamiselle ei asetettu tiukkoja rajoituksia käytetyn ajan osalta.

Raiskauskriisikeskus Tukinaisen toiminnan periaatteena on, että jokaiselle kriisiasiakkaalle tarjotaan oikeudellista neuvontaa vähintään kerran kriisitapaamisen yhteydessä. Tarkoituksena on ollut varmistaa, että uhrit saavat kaiken tiedon, avun ja tuen omassa asiassaan. Osa kriisiasiakkaista oli jo saanut neuvontaa aiemmin esimerkiksi Tukinaisen juristipäivystyksestä, Seri-tukikeskuksen kautta tai he halusivat yksityiskohtaisempaa tietoa asiassaan myöhemmin. Osa kriisityöntekijän vastaanotolla käsitellyistä tapauksista oli rikosoikeudellisesti vanhentuneita tai oikeuskäsittely oli jo päättynyt.

3.8. Oikeudelliset toimeksiannot

Oikeudellisen työn kehittämiseksi ja uhrien edunvalvonnan parantamiseksi juristi tarvitsee käytännön kokemusta seksuaalirikosten oikeusprosesseista. Juristilla voi olla rajoitetusti oikeudenkäynteihin liittyviä toimeksiantoja, joihin kuuluu asianomistajan oikeudenkäyntiavustajana toimimista (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 2 luku 1a pykälä) esitutkinnassa ja oikeudenkäynneissä. Juristilla oli 6 toimeksiantoa vuonna 2020. Rikosnimikkeet olivat raiskaus (3), törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö (2) ja seksuaalinen ahdistelu (1). Seksuaaliväkivalta oli myös osana muuta lähisuhdeväkivaltaa.

Juristi toimi rajoitetusti uhrien tukena rikosilmoituksen tekemisessä ja auttoi heitä valtiokonttoriin tehtyjen vahingonkorvaushakemusten tekemisessä sekä kanteluissa.

3.9. Ammattilaisten oikeudelliset konsultaatiot

Viranomaisyhteistyö jatkui aiempaan tapaan. Asiakaskonsultaatiot ammattilaisten kanssa toteutettiin kuitenkin keväästä alkaen pääosin Turvapostin ja Teams-etäyhteyden avulla. Muita kuin Tukinaisen asiakkaita koskevia konsultaatioita toteutettiin lähinnä sosiaali- ja terveydenhuollossa toimivien ammattihenkilöiden kanssa.

Akuuttien asiakkaiden osalta hyvää yhteistyötä on jatkettu toimintavuonna Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän (HUS) Seri-tukikeskuksen kanssa. Muiden järjestöjen, oppilaitosten, sairaaloiden ja opiskelijaterveydenhuollon ohjaamat asiakkaat ohjautuivat neuvontatapaamisiin pääasiassa juristipäivystyksen kautta. Tapaamisaika etäyhteyksin oli mahdollista saada nopealla ajanvarauksella.

3.10. Edunvalvonta

Seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta koskeva oikeusministeriön työryhmän mietintö valmistui kesällä 2020, josta Tukinainen ry antoi oman kriittisen lausuntonsa oikeusministeriöön elokuussa. Mietinnössä esitettyjä lainkohtia käsiteltiin useasti kesän ja syksyn aikana niin tiedotusvälineissä kuin eri yhteistyöverkostoissa ja webinaareissa, joissa juristi toi esiin mietintöä koskevat Tukinainen ry:n kannanotot uhrien edunvalvojana.

Juristi raportoi kahdesti YK:n naisiin kohdistuvan väkivallan erityisraportoijalle koronapandemian vaikutuksista Suomessa raiskausten uhrien asemaan ja tukipalvelujen saatavuuteen. COVID 19 -epidemian pitkittyminen näkyi kesästä alkaen taloudellisesti tai henkilökohtaisten olosuhteidensa takia heikommassa asemassa olevien seksuaalirikosten uhrien aseman vaikeutumisenä. Osa oikeusprosesseista siirtyi myöhempään ajankohtaan, kasvokkain tapahtuva tukihenkilötoiminta oli ajoittain katkolla, ja asioiden hoitaminen etäyhteydellä viranomaisten kanssa ei ollut mahdollista kaikille.

4. KOULUTUKSET

Raiskauskriisikeskus Tukinaisen kouluttajina toimivat kriisityöntekijät ja juristi.

Kriisityöntekijät ja juristi vastaavat osaltaan Raiskauskriisikeskus Tukinaisessa toteutettavien ammattilaisille suunnattujen koulutusten suunnittelusta ja toteuttamisesta. Toimintavuoden 2020 aikana koulutusta suunnattiin seksuaalista väkivaltaa kokeneiden uhrien kanssa toimiville viranomaisille ja muille toimijoille.

Henkilöstö toimi kouluttajana mm. seuraavissa koulutustilaisuuksissa:

- Naisten Linja suomessa ry:n tilaama Seksuaaliväkivallan trauma ja uhrin sensitiivinen kohtaaminen -koulutus 1.10.2020 Helsingissä
- Syyttäjävirston koulutus 27.10.2020 Helsingissä. Luento aiheesta Seksuaaliväkivallan trauma ja uhrin sensitiivinen kohtaaminen
- Viron sosiaaliministeriön tilaama seksuaaliväkivaltaa kohdanneen uhrin sensitiivinen kohtaaminen ja hoito- koulutus 11.-12.11.2020
- Turvallinen Oulu-hankkeen tilaama Seksuaaliväkivaltaa kokeneen sensitiivinen kohtaaminen ja hoito -koulutus 12.11.-13.11.2020
- Lakimiesliiton tilaama Seksuaaliväkivaltaa kokeneen sensitiivinen kohtaaminen-koulutus, joka toteutettiin neljänä iltaluentona 23.9.,4.11.,24.11 ja 15.12.2020
- Seksuaaliväkivalta – kohtaaminen, puheeksi ottaminen ja kriisiauttaminen 22.-23.10.2020 Helsinki
- Pohjois-Suomen sosiaalialan Osaamiskeskuksen digivalmennuskoulutukseen liittyvät seksuaaliväkivaltaa kokeneen kohtaamista ja hoitoa käsittelevät luennot 21.10, 22.10,18.11. ja 19.11.
- Lapin Keskussairaalan SERI-Tukikeskuksen käynnistämisseminaari 1.12.2020 Oikeudessa todistaminen -koulutus siirtyi koronapandemian vuoksi vuodelle 2021.

5. VAIKUTTAMISTYÖ

Toimintavuoden aikana jatkettiin tiivistä yhteistyötä seksuaalista väkivaltaa kokeneiden uhrien kanssa työskentelevien viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Helsingissä pääyhteistyökumppaneina olivat Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin SERI-tukikeskus, Loisto Settlementin Tyttöjen ja Poikien Talo sekä Helsingin, Espoon ja Vantaan kriisikeskukset. Tavoitteena oli lisätä tietoa seksuaalisen väkivallan vaikutuksista ja tällä tavoin vaikuttaa seksuaalisen väkivallan uhrien mahdollisuuteen saada tarvitsemaansa apua. Lisäksi yhteistyötä tehtiin muun muassa Amnesty Internationalin, Puhelin- ja verkkoauttamisen eettisten periaatteiden neuvottelukunnan ja Suvanto ry:n kanssa.

Kriisityöntekijät sekä Helsingin että Jyväskylän toimipisteissä osallistuivat aktiivisesti seksuaalista väkivaltaa käsitteleviin eri asiantuntijaverkostoihin, kuten Jyväskylän MARAK-yhteistyöverkoston, Lähisuhdeväkivallan parissa keskeisessä Suomessa toimivien sosiaali- terveydenhuolto- ja kasvatusalan ammattilaisten säännöllisiin yhteistyökokouksiin, sekä Helsingissä Loisto Settlementin

Tyttöjen ja Poikien Talon seksuaaliväkivaltatyön ohjausryhmään.

Juristi osallistui nimettynä jäsenenä Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL:n koordinoimaan ”Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnan (NAPE) järjestöryhmään”.

Tukinainen ry oli edelleen mukana Uudenmaan järjestöjen kumppanuusverkosto Kumajassa. Ohjelman tavoitteena on parantaa kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuuksia maakunta- ja sote-uudistuksessa vahvistamalla sote-järjestöjen muutosvalmiuksia ja yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa. Samalla pyritään vahvistamaan kuntien ja järjestöjen yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen kotisivuilla on keskimäärin 3000 kävijää kuukaudessa. Vuonna 2020 viestinnässä uudistettiin yhdistyksen graafinen ilme ja kotisivut, jotta niistä tulisi selkeämmät. Tavoitteena oli, että asiakkaat ja yhteistyötahot löytäisivät sivuilta tiedon nopeasti, helposti ja palvelujen saavutettavuus kasvaisi.

Raiskauskriisikeskuksen viestintäpäällikkö teki yhteistyötä eri mediafoorumien kanssa (Suomi24.fi, Meidanperhe.fi, Vauvat.fi, Demi.fi, Menaiset.fi). Raiskauskriisikeskus Tukinainen oli edellä mainituilla mediafoorumeilla läsnä ja ohjasi tarvittaessa seksuaalirikosten uhreja Raiskauskriisikeskuksen avun piiriin. Tällä tavoin varmistettiin, että uhrit saivat asianmukaista tietoa aiheesta ja Raiskauskriisikeskus Tukinainen palveluista.

Toimintavuonna 2020 järjestettiin kaksi webinaaria – ”Seksuaalirikoksen uhrin ulkomailla” ja ”Ajankohtainen puheenvuoro uudistuvasta seksuaalirikoslainsäädännöstä”. Webinaareihin pystyivät osallistumaan kaikki maantieteellisestä sijainnista riippumatta. Osallistujia oli 200 kpl. Webinaarit ovat edelleen katsottavissa Raiskauskriisikeskus Tukinainen kotisivuilta.

Lisäksi toimintavuonna tehtiin kysely Raiskauskriisikeskus Tukinainen työn vaikuttavuudesta. Kyselyyn vastasi 81 henkilöä. Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että Raiskauskriisikeskus Tukinainen palvelut ja niiden maksuttomuus ovat oleellisen tärkeitä seksuaalirikosten uhrien auttamisen kannalta. Lisäksi koettiin, että yhdistyksen toiminta tulisi taata myös tulevaisuudessa riittävällä rahoituksella.

Raiskauskriisikeskus Tukinainen tuotti vuonna 2020 mainoksen seksuaalirikosten uhrien oikeuksista. Moni uhri ei esimerkiksi tiedä heillä olevan oikeuden maksuttomaan oikeudenkäyntiin. Mainosta esitettiin YLE:n tv-kanavilla, sosiaalisessa mediassa (Youtube, Facebook ja Twitter). Mainoksen näki

laaja katsojakunta (Finnpanel), jotka saivat tietoa uhrien oikeuksista.

Medialle annettiin haastatteluja vuotta 2019 enemmän (liite. medianäkyvyys).

6. KEHITTÄMISTYÖ RAISKAUSKRIISIKESKUS TUKINAISESSA

Covid 19 -pandemian vuoksi Raiskauskriisikeskus Tukinaisen toiminta keskittyi vuonna 2020 pääasiallisesti asiakastyön toteuttamiseen etäyhteydellä. Etätyöhön siirtyminen edellytti teknisen välineistön haltuunottoa. Työntekijöiden joustavuuden ja pitkän työkokemuksen vuoksi muutos kyettiin hallitsemaan. Yksilö- ja ryhmäkohtaista asiakastyötä kehitettiin verkossa tehtäväksi, mikä vaati yhteistyön tiivistämistä, jatkuvaa työn seuranta ja joustoa työaikajärjestelyissä.

Johtoryhmätyössä keskityttiin uhreille suunnattavan kriisi- ja oikeudellisen työn johtamiseen ja kehittämiseen vastaamaan uhrien tarpeita poikkeusoloissa. Koronavaikutukset huomioitiin päätöksenteossa ja toiminnan suunnittelussa muun muassa laitehankinnoilla, henkilökunnan opastamisella, työmenetelmien muutoksilla ja työntekijöiden jaksamisen sekä työajan seurannalla.

Tukinainen ry:n hallitus yhdessä johtoryhmän kanssa päivitti yhdistyksen strategiaa. Lisäksi hallituksessa tehtiin aktiivista työtä liittyen jäsenpohjan laajentamiseen ja mahdolliseen johtamismallin muutokseen. Fokuksessa olivat myös yhdistyksen viestintä ja yhdistyksen säännöt.

7. TOIMINNAN EDELLYTYKSET

Tukinainen ry:n hallitus vuonna 2020

Varsinaiset jäsenet:

Vaula Helin, Sosiaalipsykologi (VTM), nuorempi tutkija, puheenjohtaja

Lia Heasman, OTT, varapuheenjohtaja

Eliisa Alatalo, viestinnän asiantuntija

Johanna Hurtig, Kirkkohallituksen asiantuntija, yhteiskuntatieteen tohtori

Ida Ringbom, lääkäri

Terttu Utriainen, oikeustieteen professori emerita

Varajäsenet:

Aaro Mäkelä, oikeuslääketieteen erikoislääkäri

Marja Hanski, ekonomi, oik. kand.

Anu Ylitalo, FT, tutkijatohtori

Tukinainen ry:n operatiivisesta johtamisesta vastaavaan johtoryhmään kuuluivat Minnamaria Ahokas, Heli Heinjoki, Eeva Määttänen ja Riitta Silver.

7.1. Talous

Vuodeksi 2020 Tukinainen ry sai Veikkaus Oy:n varoilla (STEA:n jakamana) 500.000 euroa kohdennettuna toiminta-avustuksena Raiskauskriisikeskuksen toimintaan. Avustuksella katettiin Helsingin, Jyväskylän ja Rovaniemen toimipisteiden kulut. Yleisavustuksena yhdistyksen tukipalveluihin ja kansalaisjärjestötoimintaan STEA myönsi 250.600 €.

Kunta-avustuksia saatiin 25.000 euroa, joista Helsingin kaupungilta saatu 20.000 euron avustus siirrettiin vuodelle 2021. Siirrosta neuvoteltiin Helsingin kaupungin kanssa. Osa toiminnoista jouduttiin siirtämään koronapandemian vuoksi. Muita tuottoja oli yhteensä 15.414,10 euroa.

7.2. Henkilökunta

Helsingin toimipisteessä työskenteli kuusi päivätyöntekijää ja kuusi osa-aikaista päivystäjää. Jyväskylän ja Rovaniemen toimipisteissä työskenteli molemmissa kaksi päivätyöntekijää. Molemmissa aluetoimipisteissä toimi osa-aikainen siistijä, Helsingin siivous on ulkoistettu kiinteistössä toimivalle siivousyritykselle. Lisäksi osa ryhmänohjaajista ja päivystäjistä työskenteli toiminimellä (kolme toiminimeä). Yhteensä henkilöstöresursseja oli 12 henkilötyövuotta.

TUNNUSLUVUT

Raiskauskriisikeskus Tukinaisella on kolme toimipistettä, jotka palvelevat valtakunnallisesti.

Henkilöstö

Helsingin toimipiste:	6 kokopäiväistä päivätyöntekijää ja 6 osa-aikaista työntekijää (päivystäjät)
Jyväskylän aluetoimipiste: (siistijä)	2 kokopäiväistä työntekijää ja 1 osa-aikainen työntekijä
Rovaniemen aluetoimipiste (siistijä)	2 kokopäiväistä työntekijää ja 1 osa-aikainen työntekijä

STEA:lta saadut avustukset vuodelle 2020

Yleisavustus	250.600 €
Kohdennettu toiminta-avustus	500.000 €

*Asiakastyön tunnusluvut***Ensipuhelut**

Kriisipäivystys	2020: 451 kpl	2019: 442 kpl
Juristipäivystys	2020: 284 kpl	2019: 259 kpl

Asiakaskäynnit 2020

Kriisityö	75 asiakasta, yhteensä 324 akuuttikriisikäyntiä 243 asiakasta, yhteensä 1530 ei-akuuttia kriisikäyntiä
Oikeudellinen työ	92 asiakaskäyntiä, suurin osa kriisiasiakkaita
Nettitukinainen.fi	275 uutta kirjautunutta käyttäjää, viestejä yht. 686

Ryhmät	
Ryhmä lapsena tai nuorena seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneille naisille	5 osallistujaa

Tanssiliiketerapiaryhmä	5 osallistujaa
Seksuaalista hyväksikäyttöä kokeneiden naisten voimavarakeskeinen ryhmä	6 osallistujaa

LIITE. MEDIANÄKYVYYS

Päivämäärä	Media(t)	Sisältö
15.01.2020	Kirkko ja kaupunki	"Kaksi poikaa raiskasi rippileirillä" - kolme kokemusta seksuaalisesta väkivallan uskonnollisessa yhteisössä
15.01.2020	Kirkko ja kaupunki	Ahdistelutabu murtuu uskonnollisessa yhteisössä - uhrit kertovat seksuaalisesta kaltoinkohtelusta K&K:n kyselyssä
03.02.2020	YLE Svenska	Det behövs mer stöd på svenska för våldtagna våldtäktsoffer: "Jag kan inte tala om känslor på finska - det blir ett stop"
10.02.2020	Lily	Anna koki syyllisyyttä seksuaalisesta väkivallasta - häpeä voi hiljentää, vaikka apua on saatavilla
10.03.2020	mesta.net	Vahvaksi rikotut -kirja kertoo seksuaalisen väkivallan järkyttävät tarinat: "Kirjan tekeminen oli hyvin tunnerikas matka"
13.03.2020	Aamuset	Seksuaalirikoksen uhrien henkinen ensiapu tärkeää
08.06.2020	katketytaanet.fi	Henkinen väkivalta osana seksuaaliväkivaltaa ja ikääntyneen uhrin oikeusturva
17.6.2020	Lakimiesuutiset	Seksuaaliväkivaltaa ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneen sensitiivinen kohtaaminen
10.07.2020	YLE:n aamu	Muuttaako raiskauslain uudistus Suomea?
10.07.2020	YLE Uutiset	Seksuaalirikoslakiin ehdotetaan uutta 12 ikävuoden rajaa – asiantuntija uskoo, että rikoksista saataisiin paremmin tuomittua
25.07.2020	Turun Sanomat	Haavoittuvat uhrit on huomioitava paremmin seksuaalirikosten uudistuksessa
08/20	Airut-lehti	Tukinaisen Riitta Silver: Haavoittuvuus huomioitava paremmin

08.09.2020	Kaleva	Insestin uhria ei pidä rangaista
14.09.2020	Aamuset	Tukinainen avun tarpeessa
16.09.2020	Iltalehti	Vain pieni osa raiskauksista ilmoitetaan poliisille
17.09.2020	Alfa-tv	Seksuaalirikoslain uudistus
23.09.2019	Iltalehti	Iida Ketola-Korppila kertoo uutuusohjelmassa joutuneensa seksuaalirikoksen uhriksi
23.09.2020	YLE Areena	Tilipäiväkirjat (Iida Ketola-Korppila)
01.10.2020	MTV3 Uutiset	Odotettu seksuaalirikoslainsäädännön uudistus saa kovaa kritiikkiä: osaa ehdotuksista pidetään uhrin asemaa heikentävinä ja jopa irvokkaina
16.10.2020	Helsingin Sanomat	Seksuaalirikossäännösten uudistusta kuvataan taantumukselliseksi, lapsiuhrien aseman pelätään heikentyvän: "Viimeksi tämän tyyppisiä kannanottoja esiintyi noin 100 vuotta sitten"
16.10.2020	Anna	Iida-Maaria Lindstedt haluaa purkaa raiskaukseen liittyviä myyttejä: "Olen rikoksen uhri, mutta kieltäydyn uhrinpositiosta"
20.10.2020	YLE Ina Mikkolan Tilipäivä	Loppu häirinnälle
23.11.2020	YLE Uutiset	Seksuaalisen väkivallan uhreille ei riitä auttajia, HUSin tukikeskukseen 60 uutta raiskattua kuukaudessa
23.12.2020	Helsingin Sanomat	Loppu ahdistelulle

